

ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Подворний М.О., *prodvornyi@gmail.com*

Відокремлений структурний підрозділ «Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж Київського національного торговельно-економічного університету»

Одним з найважливіших стратегічних факторів стійкого економічного розвитку і досягнення нормального рівня життєзабезпечення населення є формування цивілізованого сучасного підприємництва в економічному просторі, у всіх сферах і галузях виробництва, на кожному підприємстві і в їх об'єднаннях. Щоб увійти рівним партнером в світове господарство і світовий ринок, потрібно сформувати підприємницький тип відтворення в країні. Але і сам процес створення відтворення підприємницького типу неможливий у відриві від світового господарства. Бо сучасний рівень продуктивних сил такий, що не можна бути конкурентоспроможним у всіх галузях і сферах виробництва. Потрібно обґрунтовано вибрати свою нішу в світовому ринку, використовуючи перевагу в забезпеченні тими основними і розвиненими факторами виробництва, якими володіє в даний час.

Підприємництво стало реальним стратегічним ресурсом, який буде одним з основних факторів виходу з глибокої економічної кризи на шлях сталого економічного розвитку і входу в якість рівного суб'єкта світових ринкових відносин в світове господарство, потрібно правильно зрозуміти економічну сутність і зміст підприємництва. В економічно розвинених країнах Заходу йдуть по шляху розвитку підприємництва перш за все у сфері виробництва, наші ж «підприємці» зайняті насамперед у посередницької сфері – торгівлі, банківській справі і т.д. До сфери виробництва не доходять їх капітали, в сфері виробництва не реалізуються їх здібності, знання, кваліфікація та ін.

Такий шлях становлення підприємництва – це зациклення на початковому шляху його становлення. В даному випадку підприємництво не стає фактором підйому економіки, а веде до розбазарювання природних, трудових, інтелектуальних та інших ресурсів країни. Для економічного розвитку необхідна наявність маси підприємців, що володіють відповідними здібностями, знаннями, професіоналізмом, відповідним досвідом. Звичайно, для того, щоб вижити в цій обстановці, доводиться вчитися і тому, як приховати свої справжні доходи, мати успіх в спекулятивної діяльності, адаптуватися в кримінальній, корупційної, перерозподілено і іншій атмосфері. Але така «наука» не сприяє формуванню справжніх підприємців, здатних отримувати стійкий, високий підприємницький дохід, а підприємницьким структурам бути стійким конкурентоспроможним на регіональному, національному та світових ринках. Саме підприємницький дохід є найважливішим внутрішнім джерелом

розвитку економіки, і внаслідок цього справжні підприємці є тією продуктивною силою, яка перетворюється в стратегічний фактор розвитку національної економіки [1, с. 346].

Теорія підприємництва розвивалася по ряду напрямків. Представники першого напрямку пов'язували підприємництво з ризиком. Родоначальником цього напрямку можна вважати французького економіста Р. Кантільона, який прийшов до висновку, що підприємцем є індивід, що володіє передбаченням і здібностям до ризику і реалізацією їх з метою отримання додаткового доходу. Він може займатися діяльністю в будь-якому моменті відтворення: процесі виробництва, обміну, споживання. Другий напрямок у розвитку теорії підприємництва можна пов'язати з поглядами Ж. Б. Сея і А. Маршалла. Вони доводили, що основна функція підприємця полягає в тому, щоб здійснювати раціональну комбінацію чинників виробництва і отримувати підприємницький дохід. Логічним розвитком перших двох напрямків стала концепція підприємництва Й. Шумпетера. І це третій напрямок у створенні теорії підприємництва є найбільш обґрунтованим і перспективним. Й. Шумпетер вважав підприємця основною продуктивною силою економічного розвитку. Економічна система розвивається тоді, коли в ній безперервно відтворюються нові комбінації чинників відтворення. Нові комбінації полягають: у виготовленні невідомого споживачем блага, впровадженні нових способів відтворення, освоєнні нових ринків або нових сегментів ринку, отриманні нових джерел сировини, впровадженні нових методів організації праці і т.д. Аналіз показує: в розвинених країнах мале підприємництво цінується, перш за все, своєю інноваційністю та ризиковим характером діяльності.

Таким чином, підприємництво – це особлива система господарювання, заснована на специфічній ризиковій та інноваційної діяльності, яка може охоплювати відтворення в цілому, або який – то окремий момент відтворення, обміну, розподілу, споживання з метою отримання підприємницького доходу. Економічна сутність підприємництва конкретизується в його змісті. Основним його чинником є здатність підприємця по – новому комбінувати ресурси або фактори відтворення – робочу силу (працю), капітал, землю [2, с. 63].

Здібності підприємця здійснювати нові комбінації чинників залежать, перш за все, від його особистісних якостей. До них відносяться, перш за все, здатності: продукувати нові виробничі або комерційні ідеї, давати їм оцінки з точки зору можливості отримання підприємницького доходу; оперативно використовувати нововведення в процесах відтворення, перетворювати їх в інновації і доводити останні до комерційного результату; обачливо ризикувати, з більшою ймовірністю прогнозує додатковий дохід від ризику. Підприємець може персоніфікуватися як в власника капіталу, так і в менеджера, фахівця, найманого працівника. Підприємець може також персоніфікуватися як в будь-якому індивідуумі, зайнятому процесом підприємництва, так і в цілих колективах. Поки індивідуум або колектив ведуть

інноваційне відтворення, використовуючи свої інноваційні здібності з метою отримання підприємницького доходу, вони є підприємцями [3, с. 51].

Підприємці реалізують свої підприємницькі здібності в підприємстві як в економічному процесі. Суть полягає в тому, що це процес створення підприємницького доходу, тобто додаткового прибутку від інноваційної ризикової діяльності. Підприємницький дохід може бути отриманий двома методами. Перший метод полягає в зниженні індивідуальних витрат виробництва. Відомо, що ринкова ціна формується на основі суспільних витрат виробництва, суспільно необхідно робочого часу. Використовуючи нововведення, ризикуючи, підприємці знижують свої індивідуальні витрати, доводячи їх до більш низького рівня в порівнянні з суспільними витратами виробництва і з тими бізнесменами, хто веде відтворення стаціонарними методами. В наслідок цього вони отримують крім звичайної прибутку ще й додатковий прибуток, підприємницький дохід. Другий спосіб підприємницького доходу пов'язаний з тим, що підприємець, маючи більш низькі індивідуальні витрати виробництва в порівнянні з іншими продавцями, може знизити ціну реалізації на свої товари. Продаючи значно більшу масу товарів, він може, навіть при більш низькій ціні, отримати додатковий дохід. Підприємницький дохід може бути отриманий, коли в результаті нововведення проводиться найбільш якісний товар [4, с.106].

В такому випадку підприємницький дохід може бути отриманий за рахунок більш високої ціни і за рахунок більшої маси товару, що продається. Підприємство нерозривно пов'язане з менеджментом. Менеджмент може забезпечити реалізацію основної мети – отримання стійкого оптимального розміру підприємницького доходу, - якщо його основні функції менеджменту (планування, організація, оперативне управління, використання персоналу, економічний контроль) будуть орієнтовані на стратегію розвитку, на постійні зміни всередині підприємницьких структур, на адаптацію до навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Виноградська А. М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 544с.
2. Кузьмін В.В. Фінансові основи підприємництва. Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 192 с.
3. Мочерний С. В., Устенко О.А., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 280 с.
4. Тирпак І.В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посіб. К.: Кондор, 2011. 284 с.

Науковий керівник: Янковська Галина Вікторівна, к.е.н., завідувачка відділення управління та адміністрування